

Megjelenik hetenként kétszer
szerdán és szombaton
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Sátoraljaújhely
(Vármegyeház II. udv.)

ZEMPLÉN

POLITIKAI HIRLAP

Előfizetési ár:
Negyedévre . . . 2 pengő
Hirdetések:
négyzetcentiméterenként.
Nyitlár
soronként 20 fillér

Telefon:
M. T. I. Kirendeltség és szerkesztőség, kiadóhivatal
109. szám.

FŐSZERKESZTŐ:
Báró MAILLOT NÁNDOR

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Dr. MIZSÁK JÓZSEF

Telefon:
M. T. I. Kirendeltség és szerkesztőség, kiadóhivatal
109. szám.

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában
Amen

Sport és társadalom

A Zemplén számára írta: Dr. Szukoványi Imre, az Orsz. Testnevelési Tanács főtájkára.

A testedzésnek, a test ellenállóképessége fokozásának elméleti és gyakorlati módjai és eszközei az utolsó évek során teljesen átalakultak. Ma egészen mások a nézetek, mint amilyenek az előző századokban, sőt mint aminők a mai meglett generáció iskoláskorában, tehát 30–40 évvel ezelőtt is voltak. Akkor a gondos szülők bizony a legtöbb esetben súlyos fenyegetéssel riasztották el a gyermekét attól, hogy résztvegyen a határban egy kis futkározással összekötött labdázásban vagy más ilyen testedzésben. Az iskola a tornaórán adta meg a nevelést a testnek minden különösebb lelkesedés nélkül s az iskolák vezetősége is, a legtöbb tanár, sőt a szülők jórésze is inkább haszontalan időtöltésnek nézte azt és nem bánta, ha akadt ürügy, amellyel a torna alól felmentethette a gyermekét.

Azoknak az évtizedeknek a felserdült ifjúságából csak annak a résznek jutott, bizonyos tekintetben, rendszeres testi nevelés, amelyik katonaszkodhatott, időnkint fegyvergyakorlaton volt. A világháború emelte köztudattá, hogy a küzdelmekhez ügyességet, a testi fáradságok legyőzéséhez erőt, nehéz, kétes helyzetekben a döntéshez ítélőképességet és a minden fegyvernél többet érő erkölcsi bátorságot és kitartást csak a szellemi képzéssel egyensúlyban tartott, rendszeres testnevelés tudja az ifjúságnak megadni. A világháború után tehát úgy a nyertes, mint a vesztes felek ráeszméltek arra, hogy vissza kell térni a nevelés klasszikus ideáljához: a szellemileg, erkölcsileg és testileg harmonikus emberré képzéshez, mert csak ez a neve-

lés biztosíthat olyan új generációkat, amelyek minden támadást visszautasítani, hazájukat és otthonukat megvédeni képesek.

Az állam minden tényezője összefog ennek a célnak az elérésére. A különböző testnevelési törvények, rendeletek, szabályzatok kijelölték a testnevelés terén az iskolák, hatóságok, köztestületek és községek feladatait és amennyire nehéz gazdasági viszonyaink erre módot adnak, erős anyagi bázisa is van e feladatok teljesítésének. Ami a tanuló ifjúságnak és az iskolát elhagyott ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági üzemekben foglalkozó serdülőknek sportszerű képzését illeti, arról a 21 éves korig tartó kötelező testnevelés elrendelése által történt gondoskodás.

Ezzel szemben még nem tettünk meg mindent. Nem szabad félúton megállnunk és 21 éves korán túl magára hagyni a növekvő nemzedéket. Ügyelnünk kell, hogy a 21 éven felül levő mindkét nembeli fiatalság rendszeresen üzze később is a testedzést. Csak hogy ezeknek a fiataloknak a testnevelési szük-

ségletéről, amely a sportolás formájában oldható meg a legsikeresebben az állam már nem gondoskodhatik, nemcsak a kellő anyagi erők hiányában, hanem azért sem, mert ez már túlzott beavatkozás volna a társadalom életébe, amit modern állam kerülni akar.

A sportegyleti élet fellendítése, amelytől magának a sportéletnek a fejlődése függ, a társadalom vezető, módosabb köreire vár. Az e körökhez tartozó polgárok egyenként, aránylag csekély áldozattal biztosíthatják anyagilag a sportegyesületek fennállását és így a fiatalság rendszeres sportolási lehetőségeit. Meg kell nyerniük minden tényezőt arra, hogy játzó és sporttereket, tornacsarnokokat, téli és nyári uszodákat létesítsenek — a község és a tehetősebbek együttesen. Az a költség, amibe ez kerül, busásan megtérül a közegészségügy javulása révén és azokban a hatásokban, amelyek majd a sporthoz szokott generációk testi, lelki és erkölcsi készségeiben nyilvánulnak.

Nem kis érték az a dicső-

ség sem, amelyet a város egy-egy szülötte itthon és a külföldön szerez és bizonyítja, hogy az a helyi társadalom a magyarság jövőjének a kiépítésében valóban megteszi a kötelességét.

Kétségtelen, hogy ha a hazai testnevelés legfőbb vezetői a társadalom részéről komoly törekvéseket látnak a kellő berendezések létesítésében, akkor amennyire a testnevelési alap megengedi, ennek a társadalmi sportakciónak az igazi szükségletek fedezéséhez támogatást is nyújtanak.

A rendszeres sportolásnak és az egészséges sportegyleti életnek igen jelentős társadalomfejlesztő, politikai és adminisztratív hatásai észlelhetők. A sport, a versenytársak megbecsülése, a benne rejlő fegyelmező erő, a nyomában fakadó lovagias viselkedés által a fiatalságban értékes lelki és erkölcsi tulajdonságokat fejleszt, az egyleti élet pedig, amíg egyrészt a vezetőket nevelő és példátadó magokartása által a tekintély tiszteletet erősíti, másrészt a a kisebb-nagyobb egyesületi teendők elvégzése igen jó

Prológ

Írta: Dr. Oláh Istvánné. A Népkehely júni. 3-iki hangversenyén elmondotta: Ujváry Zoltánné

Tíz esztendő! A népek életében
Porszem csupán, mit elröpít a szél.
Tíz esztendő! Nekünk egy ezredév lett . . .
Egy ezredév, mely sorsunkról beszél.

A Magyar sorsról, melynek minden könnye
Ha összefolyna, tengert törne át.
Magyar sóhajlás, ha mind összeforrna,
Zúgó viharként rázna rabigát . . .

S mi itt állunk bús, tüdő csüggedésben
És nem bizunk a jövő magvetésben.
Az égtől várunk, fényes nagy csodát.

De nem, nem . . . csak lázálom csupán,
Bús látomás a magyar Golgotán! . . .

Im itt a jószág és a szeretet
Márványfalak közt ül ma ünnepet,
A könyörület szent s nemes jegyében
Egymásra telnek újra a szívek.

Nagyasszonyunk nagy szelleme vezet,
Mint egykor harcok szörnyű romjain,
Hol egymás ellen Ábel és Kain
Kopját vetettek.

Sebektől vértett ellen és barát . . .

Ő ott járt köztük, biztató szavát
Egymásnak adta alkony s virradat.
Ezer veszély közt — nem félve — maradt
És csüggedésre nem nyílt ajaka.

Jött Csonkaország és jött Trianon!
Ő ott maradt, az omló várfokon
Áll rendületlen és tovább vezet,
Az elesettnek nyújt védő kezét,
Könnyet töröl és száz nyomort takar,
Szeretni mindent, — mindent mi magyar:
Tőle tanuljunk.

Eszmét szolgál itt ma tánc, dal és zene
És eszmét hirdet hófehér talárban
Nagy lantosunk, ki pusztuló határban
Magyar remények őrzője lett.

Hitünknek lángja új erőre kél
És hinnünk kell a nagy feltámadásban!

Magyar jövődő fészlő rügyei —
Angyalsereg — mosolygva bont ma szárnyat.
Aranybetűkkel könyvbe írja be, aki jót s nemest
Áldoz a hazának.

Im száll a kárpit és szól a zene . . .
Légy üdvözölve szép s nemes közönség:
Ez a szeretet forró ünnepe!

Egyes szám ára 10 fillér.

gyakorlati iskola a fiatalságnak arra, hogy majdan a közéletben, a közösség ér-

dekében is lelkiismeretesen teljesítse kötelességeit.

A Népkönyha Hangversenye

A nemes cél, melynek szolgálatában a *gróf Széchenyi-Wolkenstein* Ernőné fővédnöksége alatt álló Sátoraljaujhelyi Népkönyha Egyesület hétfő esti hangversenyt rendezte, ragyogóan diszes és előkelő közönséget vonzott az új városi színházba. Városunk és vármegyénk minden előkelőségét, notabilitását fel kellene sorolnunk, ha névsorba akarnánk foglalni azokat, akik közelből és távolból egybesereglettek a jótékony cél szolgálatában. Egyhangulag elismerhette azonban a diszes publikum, hogy a minimálisra szabott belépőjegyek ellenében olyan ellenértéket kapott az est program-számaiban, olyan kiváló művészi teljesítményben lelhetett gyönyörűségét, amely messze túlhaladott minden várakozást és a legmelegebb tüntetés színhelyévé tette kulturális életünk ragyogó otthonát, az új városi színházat.

A programot *Dr. Oláh* Istvánné alkalmi prológja vezette be, melynek formáiban a költő és a művész adott egymásnak kezét. *Dr. Oláh* Istvánné, ahogyan megírta az ő bensőséges, magasabbrendű asszonyi lelkének megérzéseivel és *Újváry* Zoltánné, ahogyan elmondotta az ő nagy intellektusával, a költői felfogás dus változatu intrerpretálásával.

A prológot tárcahelyünkön közzöljük.

A prológot megragadóan színes és bájos *előkép*, az *angyal-kórus* bemutatása követte a karácsonyi fenyőkertté varázsolt színpadon.

Egészen kivételes sikert aratott énekszámával *iff. gróf Mailáth* Józsefné olyan hatással, mely feladásra készítette a kritikai állásfoglalást és feltétlen meghódolásra birt mindenkit az illusztris szereplő széles skálájú énekművészetével. Meleg tónusu, gazdagon árnyalt hangjának kiváló iskolázottsága, a hang és beszéd legtisztább összeolvadása a legmelegebb siker központjába állították.

Fergeteges taps köszöntötte az illusztris szám után színpadra lépő *Mécs* Lászlót, irodalmunknak a Magyar Geniustól ezt az olyan annyira szárnyára vett és gazdagon megáldott robusztus és végtelen rokonszenves tehetségét, aki két ízben is — szünet után ellenállhatatlan közkívánatra — megcsillogtatta tündöklő, sugárzó fényű, szilaj tüzzel csapongó költészetének ékköveit, *Mécs* László költészetében a szent hevület izzó mámorára, csupa szín, csupa káprázatos zengés, a magyar lélek legmélyebb, legátfogóbb, legteljesebb fascinátor erejű vallomása. A nézőtér ujjongó lelkesedése forró köszönet volt azért a nemcsak

esztétikai, hanem etikai értékben is pártatlan lelki vigaszt, melyet a trianoni határ magyarjainak lelkébe sugározottatott elszakított testvéreinknek ez a kivételes egyénisége.

Vay Mikes grófné kitünő diszpozícióban előadott színes, kifejező és hangulatos zongorajátéka adott még alkalmat a közönségnek, hogy a szünetben a legmelegebb elismeréssel adózzék a maradandó hatású művészi élményekért.

Szünet után *Friedmann* Mancsi tökéletes zongorajátékával csak még jobban aláhuzta a róla már sokszor elhangzott elismerő kritikákat. Játéka ezuttal is kiváló technikai készségét és kiforrott komoly tehetségét igazolta. *Kondor* Sándor szép magyar nótákat énekelt szívhezszóló, hangulatos közvetlenséggel hegedűjén is megcsillogtatva zenei intelligenciáját.

Végezetül a *gésák tánca* — gyönyörűen színes és ügyes beállításban lejtett táncprodukció — váltotta ki a közönség elismerő tetszését.

Az előadást jól sikerült hangulatos táncmulatság követte a vigadó helyiségeiben.

A jó ügynek vélünk szolgálatot tenni, mikor a nyilvánosság előtt tolmácsoljuk az est kiváló, a jótékony célt megértő és honoráló szereplőinek, a Népkönyha vezetőségének, a rendkívüli érdeklődést eláruló közönségünknek is őszinte háláját és meleg köszönetét. Az előadás után mindenfelől megnyilvánult osztatlan elismerés azonban szölt az est rendezőségének is — és különösen Zemplén nagyszonyának a Népkönyha fővédnökének *Széchenyi-Wolkenstein* Ernőné grófnének és asszony társainak, akik ilyen ragyogóan nemes szorakozást ajándékoztak közönségünknek. És nem volna teljes beszámoló, ha nem emlékeznénk meg a fáradhatatlanul agilis *Mattyasovszky* Kálmánról, akinek rutinja, lelkesedése önzetlen fáradozása, mint már annyiszor, ezuttal is legfőbb előmozdítója volt a sikernek.

A Zemplénvármegyei Általános Tanítóegyesület közgyűlése

Május 3-án Sátoraljaujhelyben az áll. polg. fiúiskola tornatermében, a szokásos évi rendes közgyűlést tartotta a vármegyei össztanítóegyesület. A 325 tanító, tanítónő közül — mert ennyien vannak a vármegyében — mintegy 200-an gyűltek egybe, nem azért, hogy felpanaszolja sérelmeiket, hanem hogy megvitassák, megtárgyalják

azokat az aktuális problémákat, amelyeket hazánk változott viszonyai között a reneszánszát élő modern népközpontú pedagógia felvetett. Nemcsak a jó pap, hanem a jó tanító is holtig tanul. Az évszázados, szilárd alapokon: a valláserkölcsei és hazafias nevelés fundamentumán rendületlenül állva, át kell vennie a megszürt modern pedagógiai törekvéseket, módszereket, meg kell értenie a pszichológia legújabb vívmányait s alkalmaznia kell azokat a tanításban és nevelésben, hogy munkája az újabb célkitűzéseknek megfelelően s eredményes legyen.

A zempléni tanítói kar megértette a kor szavát, megértette vezérét: *gróf Klebelsberg* Kunó minisztert, szeretettel követi *Petreczky* Jenő kir. tanfelügyelőt s ezért gyűlései mindenkor nívósak s nagyon komoly, alapozó munkásságban folynak le. Erről tanuskodik a május 3-án tartott gyűlés is, amelynek lefolyásáról a következőkben számolhatunk be:

A polg. iskola tágas tornaterme zsufolásig megtelt. A legtávolabb fekvő tanyák tanítói is eljöttek a gyűlésre. A kultuszminiszter képviselőjében *Petreczky* Jenő kir. tanfelügyelő jelent meg, de ott volt a kir. tanfelügyelőség tisztikara is. A vendégek közt ott láttuk *Beregszászy* István ny. kir. tanfelügyelőt, *Damjanovich* Agoston gk. főesperest, *Róth* Sámuel főrabbit, *dr. Bogyay* Kálmán főispáni titkárt stb.

Az elnöki tisztet *Molnár* Gyula ujhelyi igazgató töltötte be.

Megnyitó beszédében a nemzet multjára visszatekintve, megállapította, hogy a népek versenyében csak az a nemzet állhat meg, amely műveltségben előhalad. Kis nemzet, mint a magyar, nem építheti jövőjét a nyers erőre, hanem csakis a kultura fegyvereiben bízhat. Ezért oly korszerű, ezért oly átfogó erejű *gróf Klebelsberg* Kunó miniszter programja, aki a népoktatást alapvető reformjaival a tömegek kulturszínvonalának emelésére oly kiváló sikerrel állította be. Törekvéseiben 16.000 tanítóból álló tudatos gárda áll mellette, töretlen munkakedvvel, magyar szívet, lélekkel, szent hittel.

A gyűlés megnyitása után *Tajdnyé Frúchtl* Irén tokaji róm. kat. tanítónő tartott szabad előadást a családi nevelés fontosságáról. — *Tajdnyé* nem első szereplése ez. Munkássága széles pedagógiai körökben a legelőnyösebben ismeretes. Előadásának az kölcsönözés aktualitását, hogy az új tantervnek egyik lényeges alapgonddalát dolgozta fel, mely szerint az iskola ne képezze egyoldaluan az értelmet, hanem neveljen is. *Tajdnyé* a családi nevelés szükségét bizonyította, mert csak így lehet eredményes az iskolai nevelés. Glóriát font az *anya* hollóára, ostorozta az ettől az ideáltól eltávolodott modern nőket. Mint mondta, van egy hely, ahol

a nő a legnagyobb, ahol senki sem szárnyalhatja tökéletességben: ez a család. Szünni nem akaró taps jutalmazta az értékes előadást.

Ezután *Kántor* Mihály „A tanítói munka védelme” címen tartott előadást. *Kántor* Mihály cigándi ref. ig. tanító kiváló tanítói értékeink közé tartozik. Ideális magyar lelke teljesen az iskoláé; a szívével gondolkodik s minden érzése gondolata a magyar gyermeké, mert a felnövő új nemzedéktől reméli szebb jövőnk kivívását. A tanítói munka fogalmából indult ki. Sokan ma sem értékelik érdeme szerint e munkát. A „csak tanító” lekicsinylő kifejezés még mindig hallható de, hála istennek, nem a vezető, nem a mértékadó körökben, hanem csak a társadalom selejtebb rétegeiben. Ő a „csak tanító” kifejezést úgy értelmezi, hogy a magyar tanító ne legyen más *csakis tanító*. Ne ossza meg munkaerjét hivatásától távol álló munkák vállalásával. legyen egész szívével-lelkével a rábizott magyar gyermekeké, mert csak egész lélekkel lehet egész embereket nevelni s csak ezektől lehet remélni, hogy az egész Magyarországot fogják megteremteni. A „csak tanító” magasságot jelentsen, szent hivatást, azzá tegye azt a tanítói öntudat.

A tanítói munka a legnehezebb, de egyúttal a legnehezebb munkák egyike, melyhez ma már nagy szakképzettség szükséges s abba senki, aki nem pedagógus, bele ne avatkozzék. Határozati javaslatot adott be, mely szerint az egyesület az Országos Tanítói Szövetséghez azon kérelmet terjessze fel, hogy ragaszkodik a III. Egyetemes Tanügyi Kongresszusnak a népközpontú *szakképzési* tárgyában hozott határozatához s kéri, hogy megvalósítása érdekében illetékes helyen járjon el.

Az előadáshoz *Petreczky* Jenő kir. tanfelügyelő fűzött észrevételeket. Aláírja a *Kántor* Mihály által előadottakat. A tanítói munkát valóban csak egész ember végezheti. De hogy a tanító ne legyen kénytelen más mellék munkát vállalni, el kell őt látni anyagiakkal. Ez a magyar társadalom kötelessége. Ami a tanítói tekintélyt illeti azt elsősorban a tanító teremtheti meg. Tekintélyt adhat a születés, a vagyon és... a munka. A tanító nem válogathat a tanító csakis *munkával* szerezhet tekintélyt. A tekintély forrása tehát önmagában a Tanítóegyesületben van, onnan kell azt kitermelni.

A közgyűlés *Kántor* Mihály javaslatát elfogadta. Most a zempléni és abauji tanítók sátoraljaujhelyi otthonának ügye került tárgyalásra. A tanítóegyesület hálás szívet emlékezett meg *Szell* Józsefné főispánné ömeltóságáról s az üdülő otthon felszerelési költségeire személyenként évi 6 pengő hozzájárulást szavazott meg.

Tárgyaltatt a Zempléni Tanító c. szaklap ügye. Tanügyi érdekből a zempléni és abauji tanítók közös lapjává teszik a szaklapot s címe ezentúl „Zempléni és Abauji Tanítók Lapja” lesz.

A tanfelügyelőség részéről alólírott ismertette a tanítószeg továbbképzését szolgáló Pedagógiai Szemináriumok szervezéséről szóló min. rendeletet. Az intézményt a kir. tanfelügyelőség Sátoraljaujhely, Sárospatak és Szerencs központokkal fogja megszervezni az 1929/30. tanévtől kezdődőleg. — Előadókul a Budapesten tartandó tanfolyamon kiképzendő igazgatók, tanítók fognak alkalmaztatni. A tanfolyamra a kiszemelt kiváló tanerők készséggel jelentkeztek.

A gyűlésről a minisztert és Herczeg Ferenc író, aki a pályamunkák bírálata során a tanítószeg magas szellemi színéről s írói képességeiről nagy dicsérrel nyilatkozott, táviratilag üdvözölték. Gyűlés után a városi Vigadóban közebéd volt, mely után a tanítók egy része a tanítói üdülő-otthont nézte meg.

Kneiszl Emil.

Mezőzombor ünnepe

Mezőzombor község vezető értelmisége a tavasz folyamán egy értekezleten megállapodott abban, hogy a hősi halottak emlékfait a régi, most már használatban nem lévő temetőjében helyezi el, melynek e célra való rendezését kimondja; a benne lévő, rendszeretlenül felnőtt fáktól, cserjéktől megtisztítja, gondozott utakat létesít és az így rendezett területet a község előjárósága a „Hősök emlékkertje” néven fogja tovább kezelni.

A község agilis főjegyzője az így felkarolt eszmét, igyekezett valóra váltani; a község hősi halált halt mintegy 46 fiának emlékére 46 hárs és juhar csemetét hozott és azokat részint a gazdasági ismétlőkiskola ifjúságával, részint a levanteifjakkal nagy gonddal el is ültette, a szóbanforgó terület rendezését az ifjúság bevonásával keresztülvitte.

Ilyen módon felkészülve, folyó hó 2-án délután Mezőzombor község egész lakossága a „Hősök emlékkertje”-be vonult, ahol e területnek új céljaira való átadása ünnepélyes keretek között meg is történt.

Az ünnepély programjának összeállítására, de meg az egész ünnepély sikere Sümegi Lajos áll. tanító érdeme, ki annak előkészítésén a tőle megszokott ügybuzgósággal, fáradságot nem ismerve munkálkodott.

Az ünnepély a Himnusz eléneklése után vette kezdetét, utána Magyar Miklós levante lelkes prologja következett. A napnak jelentőségét Oravecz József gk. lelkész megkapó színekkel nagy sikerrel beszédben rajzolta meg.

Utána Bukovszki Miklós levante szaválata ragadta magával az ünneplő közönséget. Erre következő egyik értékes nagysikerű száma az ünnepélynek, egy negyven tagu, négy szólamu vegyeskar szerepe, melynek komoly, kemény munkát igénylő előkészítése, a betanult darab előadása Sümegi Lajos tanító fáradhatatlan, kitaró munkáját dicséri.

Majd Sztanyó Erzsébet nagy igyekezettel előadott, nem kis hatást keltő szavátata következett.

Utána Eperjesi Annus és Juhász Jolánka két kis iskolás leányka bájos dialogia csalt könnyet a hallgatószeg szemébe.

Ezt követte egy két szólamu nőkar egy darabjának megkapó előadása szintén Sümegi Lajos betanítása és vezetése mellett.

Még egy szavát Grebely Ferenc levanteifjútól gyönyörködtette a jelen volt közönséget — Utána Kormány Árpád a község főjegyzője olvasta fel a mezőzombori elesett hősök névsorát és jelentette ki az egybegyűlt közönség előtt, hogy ha a temető eddig is a kegyeletnek, a megbecsülésnek szent helye volt, ezután még inkább az lesz és azzá kell lennie a község egész lakossága előtt és ajánlja is azt apraja-nagyja gondos, örökös figyelmébe, megbecsülésébe.

— E hősök emlékkertje hivatalos gondozását különben a község előjárósága tartja elengedhetetlen köteleességének.

Még egy előkép Hungária Isten aszszonya, a hármashalom, Nagymagyarország térképével: Így volt, így lesz felirással, zászlós, szuronyos levanteikkel; végül a Hiszek egy eléneklése után a nagysikerű, az egész közönség számára feledhetetlen ünnepély véget ért.

Illesse hála és elismerés mindazokat, akik ez eszme megvalósulásán és az ünnep ezen nagy sikerén oly nagy buzgalommal fáradoztak.

H I R E K.

— **Finnek a Hegyalján.** Északi fajtestvéreink állandó érdeklődést tanúsítanak hazai gazdasági viszonyaink iránt, olyan kapcsolatokat akarva megteremteni, melyek a két testvérnép érdekeit kereskedelmi és gazdasági téren egyformán szolgálhatják. Ettől indítva a Tokajhegyalja viszonyainak tanulmányozása és a lehető kapcsolatok megteremtése céljából pénteken e hó 7-én délután Miskolcra tíz finn előkelőség érkezik autókön Sátoraljaujhelybe. A fogadtatást előkészítő gazdasági érdekeltségek és Orbán Kálmán dr. polgármester olyképpen rendezik a fogadtatást, hogy vendégeink utközben megtekintessék a Hegyalja mező és szőlőgazdálkodási kulturáját, az ujhelyi trianoni határt s az állami borpincét. A látogatás programja még nincs teljesen megállapítva, de illetékes körök számítanak arra, hogy közönségünk meleg érdeklődéssel kíséri fajtestvéreink látogatását.

— **Örökbefogadás.** Teleki Imre gróf örökbe fogadta Dr Steinhoffer Sándor magy. királyi tüzérszázadost Sopronban.

— **Kerületi gyógyszerészgyűlés.** A Magyarországi Gyógyszerész Egyesület Miskolc vidéki kerülete Sátoraljaujhelyen, a városháza tanácstermében tartotta közgyűlését, melyen Baruch Gyula mikolci gyógyszerész, kerületi elnök üdvözölte a megjelent abauj-zempléni—borsodi gyógyszerészeket. A titkári jelentés után Koritsánszky Ottó ismertette a gyógyszerészek általános gazdasági helyzetét, részletesen szólott a gyógyszerészek által alakítandó kötelező nyugdíjgyűlésről. A közgyűlést bankett követte, mely után megtekintették a trianoni határt és az állami borpincét.

— **Lord Rothermere a magyar vasutasokról.** Lord Rothermere a magyar vasutasokat kitüntetően megbecsülő üzenetet intézett a vasutasokhoz, melyben nemcsak nagyszerű elismeréssel és értékeléssel nyilatkozik a vasutas társadalom hazaszerető munkájáról, hanem örömeinek is ad kifejezést, hogy Magyarországért folytatott küzdelmében a vasutasok egységesen állnak a háta mögött. A történelmi emléküzenet szövegeztől emléklapon örökítették meg és lord-Rothermere sajátkezűleg dedikált fényképpel díszítve, az összes vasutasok megkapják.

— **Sátoraljaujhely megnyerte a Rothermere tenisz serleg első fordulóját.** Vasárnap délelőtt és délután szép és eredményes mérkőzéseket vívtak Ujhely teniszszeg a nyiregyházaikkal a Sac pályán Rothermere vándorserlegéért. Az első fordulóban Sátoraljaujhely Nyiregyházzal került szembe és 3:2 pontarányban biztosította magának a továbbküzdési lehetőséget.

— **Bekord sulyu tojás.** Br. Waldbott Frigyesné Mária Alice kir. hercegnő baromfi tenyésztelepén egy Rhode Island Reg egy éves jérce, amely havonta 21—22 átlag 64 gr.-os tojást ad le, a napokban 95 gr.-os később 83 gr.-os tojást tojt. Mindkét tojás szép külsejű, nem deformált s csira képessége is hibátlan. Olyan rekord ez, amilyenről még nem hallottunk s fényes sikere a kir. hercegnő nagy gonddal vezetett tenyészetének.

— **Magyarország amatőr-bajnok csapata Ujhelyben.** A Városi Népkehely vezetősége minden lehető elkövet, hogy a vasárnapi népnepélyen mentől érdekesebb attrakciókkal szórakoztassa a közönséget. Nagy áldozatkészséggel így sikerült a népnepélyen a Sac. csapatával lejátszandó futballmérkőzésre lekötni a budapesti Testvérség, Magyarország amatőr bajnokcsapatát. A mérkőzés fél 6 órakor kezdődik és bizonyára nagy érdeklődést fog kiváltani a sport iránt érdeklődő közönség körében.

— **Családi tragédia Takaszadán.** Vasárnap este vitéz Kara Mihály és sógora ifj. Veréb András taktaszadai gazdálkodók a szomszédos udvaron összeszólalkoztak s az ittas Veréb And-

rás sógorát egy husággal úgy vágta halántékon, hogy az koponyatorést és agyrázkodást szenvedve kedre virradó éjjel a mikolci közkórházban kiszendetett. Veréb Andrást letartóztatták.

— **Legfrissebb, legmegbízhatóbb délutáni lap az Uj Nemzedék.**

Hajgomba endémia a sátoraljaujhelyi gyermekek között

Ha endémiáról beszélünk, mindig olyan betegségre gondolunk, mely járványos betegségekkel eltérőleg nem időszakonként lép fel, hanem mindig ott van az emberek között. Kisebb-nagyobb szigeteket alkotva állandóan pusztít életet, — vagy csak az egyes szerveket — de főleg a biztonságérzését, azt a nyugalmat, melyet jól organizált közegészségi adminisztráció mellett minden embernek éreznie kell. Ilyen nyugalmat ad például a kötelező himlőoltás, a Pasteur intézetek létesítése és már ma-holnap a tifusz, diftéria stb. elleni védőoltások is, ha abszolút értékük végleges megállapítása után kötelezővé lesznek.

Van azután a nyugalomnak egy másik fajtája is, mely nem a védettség érzetén, hanem a veszély nem ismerésén, vagyis tudatlanságon alapszik. Ilyen a gyermek nyugalma és azoké a társadalmi rétegeké, melyek a gyermekéhez hasonló, tájékozatlanságban, — tapasztalatlanságban élnek a saját egészségüket, vagy a családtagjaik egészségét fenyegető veszélyt illetően.

Hogy mily káros ez a nyugalom, ezt nem lehet eléggé hinni és nem lehet eleget lázítani ellene.

A hajgombáról, mint városunk endemiájáról szeretnék itt beszélni, mely az iskolás és kisebb gyermekek között is — megdöbbentő szívóssággal terjed — valószínűleg már évek óta mint ahogy Amerika is megvolt, mielőtt felfedezték.

A hajgomba talán minden betegségnél jobban illusztrálja az endémia fogalmát. Kezdeti stádiumban csak nagy gondosság mellett lehet észrevenni (és hány gyermeknek van része ilyen gondosságban?) — közvetlen veszélyt nem hoz, kellemetlenséget nem okoz, úgy, hogy évekig is el lehet viselni és terjeszteni, mielőtt tudna valaki róla közvetlen környezetünkben.

A specifikus sporáknak és micéliumoknak rendkívül apró, csak nagyítóval látható képletei okozzák, melyek a haj gyökeréig hatolnak és a hajtüszökből lassankint öve, a fejbőrt is ellepik, rajta hamuszürke, penészhez hasonló vagy sárgás zsiros tapintatu lerakodást okozva. Nyomukban pedig megszűnik az élet, a haj kihull és eleinte apró pontokon, később nagyobb felületeken terjed a kopaszág. Gyógyítási módja csak egy van: a teljes hajeltávolítást követő antiszeptikumok használata: szeszek, kenőcsök, oldatok.

A hajeltávolítás kétféle módon történhet: Röntgennel, vagy ujjában egy szájon át adagolt Thallium nevű gyógyszerrel, amely a szimpatikus idegek hajgyökértápláló gócaira hat és azokat idelgelenesen megbénítja.

Röntgen után 3—4, Thallium után 2—3 hét múlva megindul a hajnövekedés, miközben a kezelés egyre tart, antiszeptikus kenőcsök és

**A SINGER VARRÓGÉPEK
MINT A LEGJOBBAK!**

vérbőséget előidéző szeszfélek be-dörzsölése alakjában, csak három dolog kell hozzá: türelem, türelem és újra türelem, mert bizony az eredmény így is csak hónapok multával várható.

A betegség csak közvetlen érintkezés útján terjed és csak tisztasággal lehet ellene védekezni. Hogy főleg csak gyermekek kapják meg, talán azért van, mert a felnőttek minden társadalmi osztálya mégis csak többet ad a tisztaságra és nem foglalkozik annyit a föld porrával.

Ezek után még csak egy esetet szeretnék elmondani, mely ennek az alattomos borbajnak messzire kiható eshetőségeit eléggé szemléltetővé teszi.

Tavaly az első iskolai vizsgálatok alkalmával egy erősen elhanyagolt „favus capitis” hívta magára a figyelmet és homályosította el maga körül a kezdeti stádiumban levő betegségeket úgy, hogy hosszabb ideig mint egyedül álló eset szerepelt a köztudatban, vagyis a tanítók az iskolatársak és azok szüleinek tudatában — egyelőre még nagyon kis körben — de igazi borzalmat keltve.

A fiu, akinek fejéről karjára és mellére is kiterjedt a hajgomba, szánalmas képét nyújtotta a társadalom kiközösítettjének. Az iskolában az utolsó padban ült egyedül, a társai elkülönítették, a tanítói kizárását hangoztatták, a mostoha anyja pedig valósággal üldözte a betegsége miatt. Olyanforma volt a sorsa, mint a „tétkozló fiúnak” lehetett, aki a sértekekkel került egy sorba a háznál.

Talán mondanom se kell, hogy ez a helyzet abnormális lelkiállapotot teremtett a szegény fiúnál. Napról-napra inkább hajlott a rosra. Valami kétségbeesett embergyűlölet-féle vett erőt rajta, zárkózottabbá, konokabbá és munkakerülővé tette. Délutánokra elűnt hazulról és anyja minden faggatására csak hallgatással felelt. Amellett satnyult, fogyott és lehorgasztott feje előrehajló válla, öreg, gondterhes emberhez tették, hasonlóvá.

Ilyen volt a helyzet, mikor évről-évről vizsga előtt felmentéssel elküldték a debreceni bőrgyógyászati klinikára Röntgen- és további kezelésre.

Mindenki rossz véget jósolt ennek a kurának, mert a gyermek megátalkodott rosszasa elégé ismeretes volt.

Várakozás ellenére azonban csak jó híreket kaptunk róla és két hónap leteltével boldogan, megerősödve, egyenes tartással, vissza nyert önértéssel és hajgomba nélkül láttuk viszont és ma már az különbözteti meg társaitól, ami a szenvedésen átesett ember lelkén örök nyomot hagy — a nagyobb megértés és könyörület más szenvedők iránt.

Ennél többet nem mondhatok a

hajgombáról. Talán elég is volt arra, hogy a szülők és tanítók együttműködését megnyerjem ez ellen az alattomos — lassan, de biztosan terjedő — a gyermekek testi-lelki épségét fenyegető betegség ellen.

Ennek az együttműködésnek pedig az a módja, hogy: 1. a gyermekeken a hajgomba legelső jeleit észre kell venni, azonnal bejelenteni az iskolai egészségügyi intézmény vezetőinek és 2. hogy az elrendelt kezelést a legszigorúbb lelkiismeretességgel végre kell hajtani. Ezt a két szabályt betartva, ha egyszerre nem is végeztünk vele, legalább elejét vesszük a hajgomba terjedésének, amely oly sok keserű órát szerez azoknak, akik átérzik jelentőségének súlyát.

Osztoics Katalin.

FOGALOM

a közönség körében az a tisztaság, rend és előzékeny kiszolgálás, melyet

20⁰/₀ engedmény

adása mellett nyújtunk ezen lap előfizetőinek,

legolcsóbban

nálunk étkezhet, mert olcsó árainkból külön kedvezményképpen (P 1.50-es menüt kivéve)

10⁰/₀

engedményt adunk.

SEMMI

költsége sem az érkezéskor, sem az elutazáskor, mert szemben vagyunk a KELETI PÁLYAUDVARRAL.

Magyaros vendégszeretettel várjuk családi szállodánkban. 2

Park-Nagyszállóda

Budapest, VIII., Baross-tér 10

SINGER
VARRÓGÉPEK

mégis a legjobb!

KAPHATÓ:

SINGER VARRÓGÉP

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

Sátoraljaujhely
Rákóczi ucca 10

Nyomdahelyiségünk

Vármegyeház II-ik udvar
első emelet.

658/1929. vh. szám.

Árverési hirdetés.

Lövenkőf Jenő végrehajtonak végrehajtást szenvedő ellen 717 P 34 fill. tőke, ennek 1929. évi jan. hó 22. napjától járó 8 százalékos kamata és eddig összesen 128 P 72 fillér perköltség erejéig a sátoraljaujhelyi kir. járásbíró Pk. 7458/1929. számú végzése folytán a végrehajtást szenvedőnél 1929. évi április hó 20-án bírósággal lefoglalt és 1480 P-re becsült ingóságokra az árverést — azon foglaltatott követelése erejéig is, akik törvényes zálogot nyertek — elrendeltetvén, annak Sátoraljaujhelyben, Kazinczy ucca 6. és Be-

zerédy ucca 3. szám alatt leendő megtartására 1929. évi július hó 5-ik napjának délutáni 3 óráját tűzöm ki, amikor a foglalás alatt lévő butorok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben a követelésre időközben részfizetés teljesített, a fizetett összeg a követelésbe beleszámítva.

Az árverési vevő a vételáron felül köteles fizetni a vételi illetéket és forgalmi adót is.

Sátoraljaujhely, 1929. május 23.

Gáll Vilmos

kir. járásbírói végrehajtó.

A Máj. nyári menetrendje

Érvényes 1929 május 15-től

Saujhelyből ind.	5:20	Budapestre ér.	11:07	szv. Miskolctól gyv.
"	7:05	"	17:20	vegyesvonal
"	10:55	"	16:18	gyorsvonal
"	11:10	"	19:21	személyvonal
"	14:30	Hatvanra	23:54	vegyesvonal
"	16:58	Budapestre	22:10	gyorsvonal
"	20:10	"	5:20	személyvonal
Szerencsről	5:12	Miskolcra	6:45	Tvsz.
Budapestről	7:00	Saujhelyre	11:35	gyorsvonal
"	9:20	"	18:56	személyvonal
"	10:10	Miskolcra	13:32	gyorsvonal
Miskolcra	13:30	Saujhelyre	15:57	személyvonal
Budapestről	14:15	"	19:21	gyorsvonal
"	17:40	"	22:56	szv. Miskolcig gy.
"	22:20	"	7:39	személyvonal
"	23:40	"	9:51	"

Ingavonatok:

Saujhelyről: 4:55, 8:05, 9:56, 11:40, 16:03, 18:12, 19:45, 23:01
Nov.-Mestórról: 6:48, 8:30, 10:35, 13:00, 16:45, 19:10, 20:35, 23:34

Szerencs—Nyiregyháza:

Szerencsről ind. 6:33 (szv.), 8:48 (gyv.), 14:45 (szv.), 18:30 (gyv.)
* 22:00 (szv.) Szerencsre ér. 10:38 (gyv.), 17:31 (szv.), *14:35 (szv.), 21:16 (szv.), ** 6:32 (szv.). * Jun. 15.—szept. 1-ig csak vasárnapokon közlekedik. ** Sátoraljaujhely felé Mád—Mezőzombor átlomáson kell átszállni.

Szerencs—Hidasnémeti:

Szerencsről indul 8:48, 11:00, 14:41, 18:55
Hidasnémetibe érkezik 10:30, 13:34, 16:54, 22:10
Hidasnémetiből indul 3:31, 7:54, 15:47, 19:02
Szerencsre érkezik 6:10, 10:28, 17:25, 21:30

Bodrogközi vasut menetrendje.

Saujhelyről ind.	7:15	Zemplénagárdra ér.	10:31
"	12:38	"	15:54
"	14:12	Sárospatakra	14:48 jun. 1.—aug. 14-ig.
"	18:32	Zemplénagárdra	22:05
"	20:00	Sárospatakra	20:39
Spatokról	4:25	Kenézlőre	5:14
Saujhelyről	10:45	"	12:15
"	15:30	"	17:00
Z.-Agárdról ind.	3:40	Sátoraljaujhelyre ér.	7:00
Spatokról	8:10	"	8:50
"	12:46	"	13:28 jun. 1.—aug. 14 ig.
Z.-Agárdról	11:34	"	15:01
Spatokról	17:04	"	17:45
Z.-Agárdról	16:31	"	19:51
Kenézlőről	5:24	"	7:00
"	13:18	"	15:01
"	18:15	"	19:51

Hegyközi Vasut kedden és pénteken közlekedik.

Saujhelyről ind.	9:11	F.-Kömlősrre ér.	11:23	Vasárnap sinautójarat.
"	14:51	"	17:03	Saujhelyről indul 8:30
F.-Kömlősről	6:00	Saujhelyre	8:12	és 18:15. F.-Kömlősről
"	11:40	"	13:54	7:00 és 17:00-kor.